

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Poglavje k novemu zakonu o zaščiti delavcev v Jugoslaviji.

V raznih časopisih, in tudi na posameznih shodih smo čuli proteste proti sabotaži sankcije tega za delavstvo tako važnega zakona od strani naše vlade. To sabotažo smatrajo tisti za upravičeno, ki se vesele vladine premoči nad parlamentom, mi delavci pa pravimo, da še niti naša belgraska skupščina ni izraz ljudske volje, ker je prava tvorba buržuazije, bančnega kapitala in veleagrarcev.

Proti zakonu samemu imamo nekaj tehtnih pomislekov. Svoječasno so se nekateri meščanski listi hvalili, da je socialni zakon v Jugoslaviji najmodernejši nasproti vsem državam. Dobro bi bilo pisce takih pretiranih hval poučiti, kaj je moderno in kaj nemoderno.

Če primerjamo naš zakon z onim v drugih državah, pridemo do zaključka, da je naš najbolj reakcionaren in potvorba, kateri ni primere, ki spada v stari vek ne pa v moderno dobo. Jugoslovanski socialni zakon oropa delavstvo vseh pravic in uvaja pariteto, ki je za članstvo nesprejemljiva. Olepšan je s tem, da bosta sedaj zavarovani delavec in delodajalec enako donašala k prispevkom. To je velik humbug, kajti plačeval bo vedno le zavarovanec, ne pa delodajalec. Dokaz temu je, da le tisti, ki dela, prinaša vse ogromne stroške k celoti. Delodajalec bo navidezno res polovico plačeval, a to breme bo naložil na rame delavcu, bodisi z zmanjšanjem plače, ali pa pri kalkulaciji proizvodnje. Iz tega je razvidno, kdo je in bo nositelj bremen.

Če pogledamo ves razvoj bolniške blagajne in kdo je bil tisti, ki jih je poklical k življenju, vidimo: zavedni delavci ne pa podjetnik, ki je gojil do njih le mržnjo in iskal v njih le predmet dobičkov. Če pogledamo nazaj, kdo je osnoval pri nas prva delavska izobraževalna, bolniška in podporna društva, vidimo le zavedne delavce, ki so se pred pol stoletja vrnili iz tujine in nas učili edinstvi, solidarnosti in ljubezni do bližnjega. Približno okoli leta 1880. so jeli pri nas ustanovljati taka medsebojna podporna društva in šele čez 10 let je na pritisk delavstva tudi vlada sestavila bolniško zavarovalni in nezgodni zakon, ki se je v zadnjih letih zelo moderniziral. Ta zakon je že pri osnovi zagotovil delavcu zavarovanju dvetretjinsko odločevalno pravico, danes v moderni socialni dobi, kot jo nekateri nazivajo, pa gre vlada, ter pogazi vse do sedaj pridobljene pravice s tem, da je izročila vso upravo kliki obrtnikov, ki so pred enim letom zahtevali ustanovitve samostojnih mojsterskih bolniških blagajn in sicer na isti temelj, kakor so delavske. Takim ljudem bo torej vbodoče izročena bolniška blagajna.

Odbor bo sestavljen iz polovice delavcev in polovice delodajalcev. Govorim samo o delodajalcih veleindustrijih, ki zaposlujejo od 20 do več sto delavcev. Torej ti bodo imeli ravnolotiko glasovalne pravice kakor mali obrtnik, ki zaposluje samo enega vajenca! Velepodjetnik se bo zelo malo ali pa prav nič brigal za

čilo je sledilo drugemu in kmalu se je razvil med obema živahen promet. Mala opica je garala, velika je sprejemala gotovo delo in plačala s sadjem, ki ga sicer ni sama delala, temveč pobrala na tleh. Orang-Utan sicer ni potreboval vseh copat zase, temveč za svoje sorodnike in znance, od katerih je dobil za vsak par copat po dve banani. Tako je Orang-Utan postal praded trgovine.

To je zelo nevoljno opazoval že daj časa Gorila.*** Ta je računal tako: »Da tisti majhni pritlikavec dela, je res hvalje vredno in tudi umevno, ker za delo je samo pritlikava opica. Istotako ne morem protestirati proti naročilom Orang-Utanovim, ker je on le močnejši od nje in si seveda ne bo sam delal čevljev. Istotako je popolnoma v redu, da je naročeval copate tudi za druge, ki niso hoteli z revnim pritlikavcem sami govoriti. Kar pa Gorila na visoki palmi ni ugajalo, je bil vedno večji upliv Orang-Utanov na celo okolico — to bi škodovalo dosedanjemu ugledu Gorile kot najmočnejši opici v

*** Tudi velika opica.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V maju 1922 računamo pk po 4 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

odbor, tembolj pa grebenasti mali obrtniki, tako, da bodo izključno sami vse vodili. Videli jih boste kako bodo nemoteni demagoško uplivali tudi na zaposleno uradništvo. Prva njih naloga bo, nastaviti v urade v prvi vrsti njih uslužbenice, take, ki jih navadno imenujemo »falirane študente«, ker nova naredba določa, da smejo na uradniška mesta priti le absolventi srednjih šol. Torej delavci so popolnoma izključeni, kvečjemu do kakega brez pravnega slugo se bodo mogli dvigniti.

V preteklosti so bili pri vodstvu bolniških blagajn vsaj povečini delavci. Tu tudi pribijem, da so uradniki, ki so izšli iz delavskih vrst, opravljali in bili vsikdar in najbolje kos svoji nalogi.

K zaključku bi lahko še povdaril, da odslej ne bo več odločal pri bolniškem in nezgodnem zavarovanju tisti, ki je to ustanovil in za to iz svoje potrebe delal in ki se je za obstoj bolniških blagajn boril leta in leta, in niti ne bo odločevala praksa, marveč le goli paragrafi, koritarstvo in demagoštvo. Ž. K.

1. MAJ V KOČEVJU.

Kočevsko delavstvo je praznovalo 1. maj čim najslovesneje. Ves razredno-zavedni proletariat je praznoval v lepí slogi svoj delavski praznik. Ob devetih dopoldne je bil obhod po mestu z zastavami in napisi. Po obhodu se je zbralo delavstvo v dvorani in na dvorišču hotela Trst. Kot govornika sta nastopila zastopnik zveze rudarskih delavcev, za našo stranko pa s. Uratnik. Oba sta govorila v smislu berlinskih resolucij.

Burno odobravanje je pričalo, da odgovarjajo smernice teh resolucij vroči

pragozdu. Zato ni smelo še dalje tako iti. Če mora ta pritlikavec delati za močnejšega, mora delati tudi zanj — najmočnejšega. Poklical je Orang-Utan pod palmo in govoril je z zapovedovalnim glasom: »Pazi! Nimam nič proti temu, da naročaš svoje in svojih znancev copate pri pritlikavi opici, dokler plačas s sadjem, katerega pobereš pod svojim drevesom. Ampak gorje tebi, če te dobim, da si samo eno banano odtrgal ali doli zbil — v tem trenutku ti pregriznem vrat!« Orang-Utan se je delal zelo užaljenega udal se je pa končno povelju mogočne Gorile, tolažeč se, da itak zadržati sadja dol pade. S tem bi že držal valuto na višini. Revez pa je čakal zastonj, ker je Gorila vse sadje obral in ga spravil.

Nekaj dni je naš trgovec brezuspešno zijal gori. Ker pa ni nič doli padlo, se je osokolil in zaklical Gorili: »Ti, gospod Gorila! Že tri dni ne pade nič sadja doli, dasiravno bi ga moralo biti zadosti; vidim to po praznih lupinah, ki jih doli mečeš, da vedno žreš.« Nato Gorila: »Slabomna opica, kaj je to tebi mar, kar delam jaz, ko raste sadje na mojem dreve-

Baika iz pragozda.

Naravnost smešno je, pod kakšnimi imeni, naslovi, metodami in poizkusi delajo že nad tisoč let »politiko«. Še bolj smešno je, če pomislimo, da pri vsem tem kaosu ne mislijo na drugo kot na »biti« in »imeti«, event. »posedovati«. Naj bo Slovenec, Nemeč, Amerikanec, Japonec, Kitajec, Anglež, Francoz, Italijan itd. vsi se trudijo, obdržati sistem izkoriščanja slabozjšega in brezposestnega...

Majhna, pritlikava opica je to bila, ki si je pred davnimi časi privezala na zadnje noge kos drevesne skorje, da bi se ji ne zabadalo trnje v noge. S tem je postala čevljar in ustanovitelj čevljarske obrti. To je videl Orang-Utan* in ker je bil močnejši, je prisilil malo opico, da je tudi njemu izgotovila take copate, za kar ji je milostno dal eno banano.** Naro-

* Velika opica iz vrste človeku podobnih opic.

** Znani sladki sadež iz južnih krajev.

želji kočevskega proletariata in da si danes delavstvo ničesar bolj ne želi kot zopetne edinosti. Želi te edinosti iskreno.

V Kočevju ni bilo za ta dan izbruhov sovražstva in dokazov, da je mišljen klic po enotni delavski fronti od nekaterih neiskreno, — kakor je bilo to žal pri nekaterih medklicarjih v Ljubljani. (O tem bomo še poročali. Uredn.) — Delavstvo bo take sejalice sovražstva sodilo in obsodilo in poskrbelo, da se povrnemo na temelje predvojne sloge in predvojnega socializma.

Kočevska politična oblast je uganjala ta dan zunanjo politiko, k čemur se smatra menda za upravičeno, ker leži Kočevje blizu meje.

Prepovedano je bilo govoriti za upostavitev stikov z Rusijo in nositi tozadevne napise. Kočevski okrajni glavar je hujši kot Poincaré in bi začel menda najrajši kar na svojo roko vojno z Rusijo in še z Lloyd Georgeom po vrhu.

Naš govornik je kljub nervoznosti zastopnika vlade razložil, da sta komunizem in pa upostavitev zvez z Rusijo dve stvari.

O prvem se da morda govoriti — proti drugemu pa more biti, kot je dejal Lloyd George le blazen politik, ker je jasno, da brez dveh tretjin evropskega prebivalstva ne bo trajnega miru na svetu. Zato je nemogoče, da bi na praznik, posvečen bratstvu in enakosti, ne govorili tudi o tem.

Politične vesti.

+ Iz narodne skupščine. V soboto so v parlamentu sprejeli dvanajstine za maj in junij. — Muslimani so se definitivno razcepili. Poslanec Karalmedović je podal v skupščini izjavo, ki napoveduje za zaupniški zbor muslimanske organizacije 15. julija popoln razkol.

+ Bitoljsko civilno prebivalstvo je radi silne eksplozije v vojaških skladiščih na bitoljskem polju utrpelo 6 milijonov kron škode. Škoda na vojaškem materialu gre pa na milijarde, kakor je ugotovila ministrska enketna komisija. Kdo bo škodo plačal? Kdo se bo zanj pokoril? Pač, kakor vedno tudi v tem slučaju je ljudstvo, v tem ko se bodo brezskrbni zločinci še nadalje šopirili na ministrskih stolcih in drugih koritih.

su?« Orang-Utan: »Prosim, jaz si dovoljujem protestirati. Kako se ti upaš govoriti, da je drevo tvoje?« Gorila: »Ker na njem sedim.« Orang-Utan: »Drevesa rastejo za vse, zlezem tudi jaz gor in bo tudi moje.« Gorila je pokazal zobe, da je začelo biti Orang-Utana strah: »Poizkusi!«

Orang-Utan je uvidel, da na ta način nič ne opravi; začel je prositi: »Poslušaj me, gospod Gorila, saj nočem na tvoje drevo, jaz bi bil že srečen, če bi ti pustil od časa do časa kako banano dol pasti.« Gorila: »Kaj pa dobim za to?« Orang-Utan se je popraskal za ušesom in rekel: »Za deset banan ene copate.« Gorila: »Ti lump, od pritlikavca pa zahtevaš copate za eno banano!« Orang-Utan: »Da, ampak prvič moram jaz sadje pobirati, drugič moram copate razpečati in tretjič moram tudi jaz nekaj dobička imeti, ko nimaš ti drugega dela, kot da nustiš, da sadje samo dol pade. V najhujšem slučaju ti je treba samo malo pomigati, da nekaj več dol pade.« Gorila, zobe kazoč: »Ti si nesramna opica srednjega stanu! Razumeš? Ampak jaz ti bom nekaj povedal, da boš videl, kako sem jaz močnejši in gospodar v pragozdu, ki te

† Laskanje in podkupovanje? Iz Londona poročajo, da bodo k rešitvi orientskega vprašanja pritegnjene tudi države Malega sporazuma, zlasti Jugoslavija in Rumunija. Rešitelj bo torej še več kot preveč, rešenca pa le dva: muslimansko ljudstvo v Srednji Aziji ter Indiji in sovjetska Rusija. Kaj bodo ta rekla? Najbrže se ne bodo prav nič brigala za Mesije na pohodu, temveč se bodo sama brez njih rešila!

+ Na Irskem je zopet kritičen položaj. Uporniške čete, ki jih podpirajo britanski vladni krogi, so ustrelile generala Adamsona, enega izmed vodij irske republikanske armade. Irska vlada zahteva od Anglije zadoščena.

+ Generali na Kitajskem so tamkajšnja posebnost kakor n. pr. v Mehiki. Mnogo zlo so veliki državi prizadiali s svojim neumornim rovarjenjem proti vrhovni vladi za dosego svojih osebnih ambicij. Poročajo, da sta se v zadnjih dneh skregala maršal Šang-Liu, glavni guverner v Mandžuriji in general Fu iz Srednje Kitajske. Možakarja sta zbrala svoje čete in sedaj korakata drug proti drugemu, da si dokazeta s pestmi plačane in nezavedne soldateske svoje »pravice«. Obadva sta na pohodu proti Pekingju, glavnemu mestu, in se bosta tam najbrže tudi spoprijela. Roka velikih držav v Evropi in Ameriki je tukaj vmes. Ameriški in evropski imperializem zasledujeta na Kitajskem razne osebne koristi, zato tudi podpirata vsak svojega pustolovca. Za danes je to dobro, ker se velika in nesrečna država, ki trpi radi nezavednosti svojih prebivalcev in večnih notranjih nemirov, ne more tako ubraniti tuje pohlepnosti, kakor bi bilo potrebno. A kaj se bo zgodilo, ko se bo vsa tista žolta 500-milijonska masa prebudila iz tisočletne otopelosti in zahtevala pravic, ki ji kot enakovredni človeški skupini gredo? Grozne vojne se pripravljajo za bodočnost.

TO JE PA RES ČUDNO!

Dne 27. aprila t. l. je prihitel v bolniško blagajno v Celju znani, a prav nič prikupljivi gospod Jože Bizjak, krojaški mojster v Celju, doma v demokraški stranki. Ves v skrbeh, ali je kaj takega sploh mogoče, je pripovedoval: »Dobil

lahko izstradam, če te hočem! Torej: Če hočeš z menoj živeti v miru, zahtevam za vsako banano, ki dol pade, dva para copat; če ne, požrem vse sam in tebi ostanejo samo moji odpadki!« Orang-Utan se je začel zvijati; ker je pa videl, da drugače nič ne opravi, je hitro odšel k pritlikavi opici, češ: »Od sedaj dalje ti ne morem več plačati za ene copate eno banano, ker moram sam za eno banano dva para copat dati. Ker pa moram tudi jaz živeti, dobiš sedaj za tri copate samo eno banano.«

Ubogi pritlikavec je skoro obupal. Novi pogoj močnejšega ga je prisilil, dan in noč delati za malo jedi. Protiviti se pa ni bilo mogoče, ker je bil slaboten. Garal je torej dan in noč. Orang-Utan je pa obiskaval vso okolico, da bi nabral dela, pri čemer je še precej dobro živel, med tem, ko je Gorila postajal vedno debelejši, pritlikavec pa v kratkem času za delo nezmožen. In tako je ostalo do današnjega dne.

Moralo te bajke pa si naredite vi, pritlikavci in srednje opice, sami. Dosedaj je niste naredili, ker drugače bi tisto palmo že zdavnaj spodrezali... —o—

sem opozorilo, da stavkajo delavci tvrdke A. Westen na račun bolniške blagajne. (To se da razumeti, če delavci stavkajo in so obenem v bolnem stanju, so upravičeni do boleznine). Ker pa sem član sveta okrajne bolniške blagajne za Slovenijo v Ljubljani, bi se rad informiral, koliko je na tem resnice in ali so res stavkajoči obenem deležni boleznine.« Ni pozabil tudi vprašati: Kdo je kontrolor, na kar si je tudi njegovo ime zapisal. Ko mu je pa uradnik pokazal celo štatistiko bolnikov, si je mož najbrže mislil — kako le vendar vzdržujejo stavko tako dolgo in s čim se preživljajo, saj tukaj res ne dobivajo mnogi podpore, ker stavka jih okoli 600, v bolnem stanju jih je pa le nekaj nad 20, (pa še med temi nekaj stajkakov!). Vemo, da je gospoda Bizjaka veselilo, da je tako moder in io je tako pogruntal, češ, zdaj pa bomo udarili po stavkajočih in po tistih rdečkarjih pri bolniških blagajnah! Sicer mi ne vidimo mnogo rdečkarjev tam, čeravno bi morali biti, pa kapitalisti v liberanlni stranki z gospodom Bizjakom vred drugače vidiijo. Hudo mu je moralo biti pri srcu, da se mu je njegov namen popolnoma izjalovil. Toda zelo dobro pa je, da ste se informirali, zdaj vsaj veste, da delavstvo tvrdke A. Westen stavka s čisto vestjo in da ga vzdržuje razredno zavedni proletariat vse Jugoslavije.

Vas, sodrugi, pa opozarjamo, da zahtevate razpis volitev v bolniško blagajno, da boste vsaj pri svojih lastnih institucijah imeli odločilno besedo in tudi metlo, ki bo odločevala o pravilnosti in nepravilnosti paševanja patriotov v naših zavodih. Opazovalec.

Dnevne vesti.

Pomoč ruski deci. Na podlagi oklica, ki ga je izdal v decembru 1921. l. gospod pokrajinski namestnik Ivan Hribar z geslom »Deca deci«, se je nabiralo na dan 6. decembra po vseh osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji. Zbirka je dosegla lepo vsoto 56.952,50 Din, ki je bila odposlana Narodnemu odboru za pomoč ruski deci v Belgrad. Pri zbirki je sodelovalo z veliko vnemo učitelstvo, kateremu gre najlepša zahvala. Vsa zahvala pa tudi naši deci, ki je zbrala denar za male stradojoče brate in sestre v Rusiji.

Absolventi juridične fakultete, ki hočejo v poletnem tečaju 1922 pred izpraševalno komisijo za državoslovni izpit v Ljubljani polagati izpit, morajo vložiti svoje prošnje pri predsedništvu izpraševalne komisije (Ljubljana, Sodna palača, soba št. 70 v l. nadstropju) do konca meseca maja 1922. V mesecih julij, avgust in september 1922 pred komisijo ne bo terminov za polaganje izpita.

S 1. majem se je preuredilo pri pošt-nem uradu Šmarje - Sap dostavljanje pošt-nih pošiljk po selskem pismonoši v sledečih krajih: Paradišče, Podgorica, Gor. Slivnica, Mali Lipoglav, Vel. Lipoglav, Pauce, Repše, Dolje, Reber in Plake. Dostavljalo se bo vsaki torek in petek.

K aferi Windischgrätz-Ristić. Kakor nam sporoča predsedstvo pokrajinske uprave, je na željo vladnega svetnika dr. Vodopivca, kateremu Anastaziju Ristić, bivši državni upravitelj veleposestva Windischgrätz v Planini, očita v svojem odprtem pismu, da je njegovo poročilo v zadevi Windischgrätz - Ristić mestoma direktno namenoma lažnjivo, naprosilo državno pravdnštvo, da uvede kazensko postopanje proti Anastaziju Ristiću.

Pri upraviteljstvu občje javne bolnice v Murški Soboti razpisuje se mesto upravnega praktikanta. Interesentje se opozarjajo na razpis v »Uradnem Listu«.

Zdravstveni odsek razpisuje mesto asistenta na internem oddelku splošne bolnice v Mariboru. Interesentje se opozarjajo na razpis v »Uradnem Listu«.

Izšel je ravnokar pregled novih pošnih in brzojavnih pristojbin, ki so stopile s 1. majem v veljavo. Naroči se lahko v trgovini »Nove založbe« v Ljubljani, Kongresni trg. — Cena 2 Din. — Pregled vsebuje poleg drugega tudi vse brzojavne pristojbine, kar doslej ni bilo. Je pa tudi izvanredno pregleden in zato zelo praktičen pripomoček. — Istotam je v zalogi »Načrt zakona nove službene pragmatike« za državne nameščence, ki stane 5 Din.

Ljubljana.

Volilcev bo v Ljubljani pri letošnjih volitvah nad 12.000, dočim jih je bilo lani nekaj nad 11.000. Število volilcev je torej zrastle za tisoč.

Seznami pripadnikov davčnih družb za davčno dobo 1922./23., ki bodo tudi volilni sezname, so upravičencem na vpogled pri davčni administraciji v Ljubljani do 15. maja 1922. Več na mestni uradni deski.

Urad mestnega tržnega nadzorstva se nahaja od 1. maja na Vodnikovem trgu št. 5, na dvorišču.

Opozorilo. V nedeljo, 7. maja ob 3. popoldne se bo z 2 streloma z Grada ter trobentanjem po ulicah naznanila gasilska vaja, katero priredi ljubljansko gasilno in reševalno društvo pred trnovsko cerkvijo. Da ne bo nepotrebnega razburjenja, obvešča odbor občinstvo o tej gasilski vaji.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo naznanja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja 3. maja t. l. ob 20. v veliki dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. informacije, Sv. Petra cesta št. 12, pritlično, desno.

Poziv na shod vseh upokoencev, vdov in sirot. Združene koalirane organizacije upokoencev, vdov in sirot sklicujejo za četrtek, dne 4. maja t. l. ob 10. dopoldne shod v »Mestni dom« v Ljubljani. Vsi upokoenci, vdove in sirote brez razlike kategorij strank se pozivljajo, da se shoda polnoštevilno udeležijo. Naprošeni so tudi gospodje narodni poslanci, kateri se mogoče ta čas nahajajo v Ljubljani, da se shoda udeležijo. — Odbor združenih organizacij upokoencev.

Ustanovni občni zbor Jugoslov. akad. društva »Triglav«, podružnica Ljubljana se bo vršil v nedeljo, 7. maja ob pol 10. v zbornici univerze v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Poročilo pripravljalnega odbora. 3. Referat o zgodovini in delovanju »Triglava«. 4. Čitanje in odobritev pravil. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti. Gg. starejšine se vljudno vabijo. — Pripravljalni odbor.

Dotični gospod, ki je v nedeljo zvečer nekoliko pred polnočjo v kavarni »Union« zamenjal svoj temnosivi klobuk za drugega zelenkasto-sivega, se naproša, da istega odda pri družbi »Impex«, Krekov trg 10, kjer dobi svojega nazaj.

Prihodnja številka »Športa« (7.) izide vsled majskega praznika 4. maja.

Socializem ni utopija.

Našemu svetu manjka gotovo marsikaj; alj raznovrstnosti ima skoraj dovolj, včasih nemara še preveč. Tudi med ljudmi

je velika. Med mnogoštevilnimi variacijami je tudi vrsta ljudi, ki jih je sram, da bi bili socialisti.

Razumę se kar samo ob sebi, da nimajo taki čudaki prav nobenega pojma o socializmu; kajti če bi ga poznali, bi mu lahko nasprotovali, lahko bi ga sovražili, ali nikdar ne bi mogli prihajati na tako absurdno misel, da bi moralo biti kakšnega človeka sram zaradi socializma.

Dosti je idealov, katerim človek lahko posveti svoje stremljenje, če noče živeti kakor bacek iz dneva v dan, sprejemajoč ponižno in ravnodušno, kar pač prinese življenje. Med najvišjimi ideali našega časa pa je socializem.

Če posveti človek svoje delo socialističnemu cilju, ima pravico, da je ponosen, ne pa da bi ga bilo sram. Kajti s tem, da služi velikemu idealu, poviša človek samega sebe.

Ali pa je socializem res velik? V čem je njegova veličina?

Socializem spoznava in uči, da zahteva človeško življenje napredek. Tam, kjer ni napredka, je neizogibno mrtvilo. Življenje je gibanje. Ves svet je osnovan na gibanju. Naša zemlja, ki se nam zdi mirna, nekomična, kakor da je vkopana v kakšno vsemirsko skalovje, se suče sama okrog sebe in okrog sonca; to sonce pa potuje po vesoljnosti v določeni smeri in mi potujemo z njim. Naša luna nas spremlja, mi pa spremljamo sonce. In vse neštete zvezde v neskončnem prostoru, kar jih vidimo in kar jih ne vidimo, se sučejo in gibljejo. Meglovine v neizmernih daljavah, iz katerih se šele razvijajo novi svetovi, so polne gibanja.

Če obrnemo svoj pogled iz velikega v malo, opazimo povsod isti zakon. Cestna mlaka se zdi človeku silka absolutne lenobe. Ali tudi v njej ni miru. Na milijone, na milijarde bitij živi v njej, neskončno majhnih, da jih opaziš le v drobnogledu; ali bitja so in žive in se gibljejo.

Gibanje je življenje.

Če pa potegnemo od sedanjosti črto nazaj do skrajnih časov preteklosti, o katerih nam more kaj povedati znanost, ki ne čita le v knjigah, ampak tudi v zvezdah, v zraku, v rastlinah, v zemlji, v vsem, kar je zemlja v vekovih shranila v svojem krilu, tedaj spoznamo ob tej črti, da ima vse gibanje gotovo smer.

Vse je razvoj. Iz malega zrna se razvije kal, iz kali stebelce; na niem se pojavijo poganji, iz njih se razvije listje, cvetje. Iz ogromne plinaste megle se je razvil solnčni sistem s svojim centralnim telesom, s planeti, trabantii, planetoidi, kometi.

Ves razvoj označuje napredek. Vse se razvija iz enostavnega v sestavljeno, iz grobega v fino, iz malo primernega v bolj primerno. Vse naše živalstvo, ki nam služi v neštetih ozirih, se je razvilo iz živali primitivnejših vrst. Drevje, ki nam danes rodi najzlahotnejše sadje, je nekdanj rodilo lesnike in neužitne plodove. Človek sam je produkt razvoja.

A človeška družba?

Tudi ona ne stoji, ne more stati izven vesoljnih zakonov. Vemo, da se je tudi ona razvijala, in vemo, kako se je razvijala.

Iz najenostavnejših začetkov se je razvila do današnjega, neskončno kompliciranega kapitalističnega organizma.

Svetovni zakoni se ne ustavijo nikjer in nikdar. Razvoj tudi v človeški družbi ne more obtičati nikdar in nikjer. Dokler bodo na zemlji ljudje, se bo njih družba razvijala. Okameneti ne more.

Kdo bi mogel oporekati tej resnici? Toda — veliko vprašanje se javlja: Koliko vpliva je imela človeška družba sama na svoj razvoj? Koliko zavednega vpliva?

Vse življenje, vse oblike družbe in vse njih izpremembe so bile odvisne od razmer, nekoliko včasih od posameznih individualnosti, toda v zelo majhni meri, v veliko manjši, nego se navadno uči.

Človeška družba kot celota pa še ni prišla do zavesti. Podvržena je bila vsakovrstnim vplivom; sama ni mogla vplivati na svoj razvoj, ker ni imela enotnega družabnega čuta, enotne družabne misli, ser ni imela svoje volje in svojih ciljev.

Socializem hoče povzdigniti človeško družbo na tako stopnjo, da bo mogla s svojo roko poseči v svoje življenje.

Človeška družba ne more postati vsegamogočna. Ona je le majhen del vesoljnosti in življenja v vesoljnosti. V neskončnosti svetov ni človeška družba več kakor rod mravelj in trop koblic. Človekove sile so omejene in omejene ostanejo tudi sile njegove družbe.

Socializem ne leta za utopijami in ne obljubuje vsegamogočnosti.

Ali — naj smo še tako majhni v vsemirju, človek je človeku vendar največ; človeško življenje mu je največ vredno. Človeški cilji so mu najvišji.

Socializem hoče zbrati vse sile človeške družbe, danes neurejene, kaotično delujoče, pogostoma druga drugo uničujoče, da dosežejo v harmoniji najvišji učinek.

Socializem hoče, da postane človeška družba enoten organizem, ki bo sposoben za enotno socialno voljo in si bo mogel postaviti družaben cilj.

Socializem hoče, da se človeštvo zavega samega sebe. Namesto da bi bila človeška družba igrača, žoga, ki jo mečejo neznane sile sm in tja, naj v bodoče s svojo roko poseže v svojo usodo, naj po svojem spoznanju in po svojih potrebah razumno ravna svoj razvoj.

Kdo nam more označiti višji cilj za človeka?

Kdo posvečuje svoje delo največjemu, kar je mogoče, nima vzroka, da bi ga bilo sram, ampak lahko je ponosen. Čim več stori za veliki cilj, tem opravičenejši je njegov ponos.

Ne pravimo: Prevzetem. Človek je vedno le človek, zato ni prevzetnost nikogar opravičena. Alj kjer je spoznanje vrednosti, tam je ponos. In vrednost socializma je tako velika, da je ne presega v sedanjosti nič. »Proletarec«.

Proletarci vseh dežel združite se! Ta klic velja za vse delavstvo, zato je najsvežeja naloga vsega razrednozavednega delavstva, da vztraja v strnjeni vrstah in odklanja vsak poizkus kakršnihkoli sovražnikov, ki bi hoteli sejati razkol v delavskih vrstah.

Po svetu.

Mednarodni železničarski kongres se je otvoril v torek 18. t. m. v Rimu ob navzočnosti delegatov iz 37. držav.

Na Angleškem ustavile bombažne tovarne obratovanje, ker niso dovedla pogajanja delavstva radi zvišanja mezd do dovoljnega uspeha. Tovarne so sklenile koncem tega tedna ustaviti svoje obratovanje.

Splošna stavka v zapadni Irski. Ker so se razbila pogajanja med podjetniki in

delavci, ki bi imela privedi do resničnega sporazuma, je bila v 24 grofijah zadnje Irske proglašena splošna stavka.

Brezposelnost v inozemstvu. V Italiji je bilo koncem lanskega leta 693.262 brezposelnih. Od teh je dobivalo brezposelnost podporo 114.436, ostali so bili brez vsake podpore. Na Angleškem se brezposelnost manjša, a je še vedno okoli 2 milijonov delavcev brez posla. Na Danskem narašča število brezposelnih v zadnjem času z vsakim tednom približno za 2000, tako da znaša število istih po zadnjih poročilih 89.690. Kljub temu zahtevajo podjetniki podaljšanje delavnega časa. Na Dunaju se je število brezposelnih zvišalo v zadnjem mesecu za 2788, ter znaša njihovo število 33.553.

Gospodarstvo.

Ljubljanski trg. Trg je preko potrebe založen z blagom. Cene govejega mesa prve vrste 60 do 68 K kg; kvaliteta cenejšega govejega mesa je zadnje čase tako slaba, da prodaja takega blaga trgu ni več koristna in n trg slabo upliva. Telečje meso 58 do 60 K kg, svinisko meso 78 K, koštrun 36 K, jagnje 56 K, kozliček 56 K, slanina 94 do 96 K, mast v nadrobni prodaji 96 do 100 K kg. Tržaška glavnata solata 50 do 60 K kg, berivka 60 K, tržaški grah v stročju 44 K, luščen grah 140 kron, čebula 24 K, česen 24 K, špinača 36 K, špargelni 120 do 160 K, krompir 6 K kg. Cene žitnim izdelkom temeljijo na ceni 26 K za moko št. 0 v detajlni prodaji. Špecerijsko blago: kava Portoriko 170 do 180 K, Santos 120 do 124 K, Rio 112

do 116 K, sladkor v kockah 68 K, kristalni sladkor 62 K, riž najfinejši 42 do 46 K, navadni riž 32 do 36 K, namizno olje 100 kron liter, jedilno olje 92 K liter, testenine 36 do 44 K, petrolej 24 K liter, navadni kis 5,20 K, vinski kis 12 do 14 K liter.

= **Čehoslovaška odpravila železni drobiž.** Do sedaj so na Češkem vzeli iz prometa 105 milijonov kosov železnega drobiža. Za zamenjavo tega drobiža je vlada potrošila 10 in pol milijona čeških kron. Železni drobiž, ki ni danes za drugo kot za staro železo, je kupila neka tvrdka za 150 tisoč čeških kron. Država je torej izgubila pri zamenjavi nad 10 milijonov. To izgubo pa bo lahko pokrila z dobičkom, ki ga je napravila pri kovanju novega denarja.

= **V Nemčiji podražili sladkor.** V Nemčiji so podražili sladkor za 250 mark pri meterskem stotu, in sicer se je dvignil od 750 mark na 1000 mark.

= **Goveja kuga v Rumuniji.** V Rumuniji se je pojavila goveja kuga, radi česar je prepovedan uvoz živine v našo državo.

= **Ruski državni dolg.** (Trditve inozemskih časopisov.) Rusija dolguje Angliji 568.200.000 funtov šterlingov, kar znaša 5.375.172.000 zlatih rubljev. Franciji dolguje 3.430.000.000 frankov, kar znaša 1.481.064.867 zlatih rubljev. Ameriki dolguje 183.137.011 dolarjev, to je 311.209.566 zlatih rubljev. Japonski dolguje 255 milijonov jenov, to je 247.014.400 zlatih rubljev. Italiji dolguje 100 milijonov lir, to je 26.600.000 zlatih rubljev. Skupno dolguje torej okrog 6 in pol milijard zlatih rubljev.

Listnica uredništva.

S. Rodica: Stvar, ki ste nam jo poslali, kakortudi članek objavimo ob priliki, ko bomo imeli več prostora na razpolago. Torej čimprej mogoče. Hudu-jemo se pa nič ne, pač pa nas bo veselilo, če nam boste ša kai poslali.

Mnogo dopisov za Majsko številko smo morali odložiti, ker nismo imeli več prostora, ali pa smo jih dobili prepozno. Gledali bomo, da nekatere važnejše stvari nekoliko prirejene še objavimo.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VABILA. ZA SHODE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Iščem spretnega
pleskarja
ev. slikarja in pleskarja.
Franc Erjautz,
slikar in pleskar,
Rogaška Slatina.

Smrekove, hrastove, bukove, brstove, lipove, jesenove, macesnove hlode kupuje po dnevnih cenah

Parna žaga Keršič, Ljubljana,

Telefon 180.

Spodnja Šiška.

Telefon 180.

Delovodja

z večletno prakso v izdelovanju jedilnega orodja in pipecev se se sprejme takoj pri družbi

Akkumulator, Maribor

Marijina ulica 10.

Več tesarjev in tesarških predelavcev

sprejme takoj

Ivan Zakotnik,
mestni tesarski mojster,
parna žaga, Ljubljana, Dunajska
cesta 46.

Inserirajte v Napreju.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“

v Trbovljah, r. z. z o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizeljska** in **Ijutomerska izbrana vina**, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčkih in steklenicah, vedno po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921 K 592.971·17, rezervni delež K 29.022·19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal K 1.820.617·51.

Clan postane lahko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201·82.

Društveni delež K 17.103·71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093·48. Delež znaša K 100.—.

Clan postane lahko vsak.